

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

ANKARA SU VE KANALİZASYON İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (ASKİ)

2020 YILI
SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Kasım 2021

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2.	KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU.....	10
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	10
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	10
5.	İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	11
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ.....	13
7.	DENETİM BULGULARI.....	13
8.	EKLER.....	37

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1:Personel Durumu	3
Tablo 2: 2020 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu	4
Tablo 3: 2020 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu	5
Tablo 4: 2020 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu.....	6
Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2018-2020) Seyri.....	6
Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2018-2020) Seyri.....	7
Tablo 7: ASKİ'nin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler	8

KISALTMALAR

ASKİ : Ankara Su ve Kanalizasyon İdaresi

AYKOME : Alt Yapı Koordinasyon Merkezi

DSİ : Devlet Su İşleri

İSKİ : İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi

VUK : Vergi Usul Kanunu

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Çevre Temizlik Vergisinin Faaliyet Gelir ve Gideri Olarak Kaydedilmesi
2. Tahsisli Taşınmazlara İlişkin Muhasebe Kayıtlarının Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'ne Uygun Olarak Yapılmaması

B. Diğer Bulgular

1. ASKİ Genel Müdürlüğüne Ait Mevcut Altyapı Tesislerinin Coğrafi Bilgi Sistemlerine Tam Olarak Aktarılmaması
2. Faaliyeti Olmayan Daire Başkanlığı Kadrolarına Atama Yapılması
3. İçme Suyu ve Kanal Bağlantısının ASKİ Tarafından Yapılmaması
4. Sondaj İzni Verilen Kuyulardan Ne Kadar Su Çekildiği veya Hangi Amaç İçin Kullanıldığına Dair (Faydalı Tüketim Miktarına İlişkin) Denetimin Yapılmaması
5. İhale Öncesi Çalışmaların Tam Yapılmaması Nedeniyle İşin Yürütülmesinde Ciddi Aksamalara Sebepiyet Verilmesi
6. Kesinleşen Sayıştay İlam Hükümlerinin Yerine Getirilmemesi
7. Elektrik Faturalarında Reaktif Enerji Bedeli Ödenmesi
8. Kurumda Çalışan Daimi İşçilerin Tamamı İçin Tek Bir İş Riski Zam Oranı Belirlenmiş Olması
9. Mandıralara İndirimli Konut Tarifesi Üzerinden Abonelik Yapılması
10. Müşavirlik Hizmetinin Yürütülmesi İçin Ayrı Bir Müşavirlik Hizmeti Alınması
11. Süre Uzatımında Hatalı Uygulama Yapılması
12. Vidanjör Bilgi Sisteminin Olmaması
13. Yeraltı ve Kaynak Sularının Kiralanmasıyla İlgili Gerekli Takip ve İşlemlerin Yapılmaması
14. Ön Ödemeli Kartlı Su Sayaçlarının Bakım-Onarımı Hizmet Alımı İşinde Sorunlar Bulunması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Ankara Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü (ASKİ), Bakanlar Kurulunun 11.03.1987 tarih ve 87/11594 sayılı kararı ile kurulmuştur. ASKİ Genel Müdürlüğü, Ankara Büyükşehir Belediyesine bağlı müstakil bütçeli ve kamu tüzel kişiliğini haiz bir kuruluştur.

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile hizmet sınırları, il mülki sınırlarına genişletilmiştir. Ankara Büyükşehir Belediyesinin il mülki sınırları içerisinde bulunan tüm ilçe ve mahalleler ASKİ Genel Müdürlüğünün hizmet alanı kapsamındadır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde mahalli idare; yetkileri belirli bir coğrafi alan ve hizmetlerle sınırlı olarak kamusal faaliyet gösteren belediye, il özel idaresi ile bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idare olarak tanımlanmıştır. Buna göre ASKİ de bağlı idare olarak Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından kurulduğundan mahalli idare olup 5018 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un Ek 5'inci maddesinde yer alan; *"Bu Kanun diğer büyükşehir belediyelerinde de uygulanır."* hükmü gereğince ASKİ faaliyetlerini 2560 sayılı Kanun'da belirtilen esaslar dahilinde yürütmektedir.

Genel Müdürlüğün görev, yetki ve sorumlulukları 2560 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre, ana başlıklar itibarıyla, Genel Müdürlüğün yetki, görev ve sorumlulukları şunlardır:

İçme, kullanma ve endüstri suyu ihtiyaçlarının her türlü yeraltı ve yer üstü kaynaklarından sağlanması ve ihtiyaç sahiplerine dağıtılması için; kaynaklardan abonelere ulaşıncaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak, bu projelere göre tesisleri kurmak veya kurdurmak, kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek,

Kullanılmış sular ile yağış sularının toplanması, yerleşim yerlerinden uzaklaştırılması ve zararsız bir biçimde boşaltma yerine ulaştırılması veya bu sulardan yeniden yararlanılması

için abonelerden başlanarak bu suların toplanacakları veya bırakacakları noktaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak; gerektiğinde bu projelere göre tesisleri kurmak ya da kurdurmak; kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek,

Bölge içindeki su kaynaklarının, deniz, göl, akarsu kıyılarının ve yeraltı sularının kullanılmış sularla ve endüstri artıkları ile kirletilmesini, bu kaynaklarda suların kaybına veya azalmasına yol açacak tesisi kurulmasını ve bu tür faaliyetlerde bulunulmasını önlemek, bu konuda her türlü teknik, idari ve hukuki tedbiri almak,

Su ve kanalizasyon hizmetleri konusunda hizmet alanı içindeki belediyelere verilen görevleri yürütmek ve bu konulardaki yetkileri kullanmak,

Her türlü taşınır ve taşınmaz malı satın almak, kiralamak, ekonomik değeri kalmamış araç ve gereçleri satmak, su ve kanalizasyon idaresinin hizmetleriyle ilgili tesisleri doğrudan doğruya yahut diğer kamu veya özel kuruluşlarla ortak olarak kurmak ve işletmek, bu maksatla kurulmuş veya kurulmakta olan tesislere iştirak etmektir.

Diğer yandan, mahalli idarelerin görev ve sorumluluklarının takibinde İçişleri Bakanlığı ile birlikte Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yetkilendirilmiştir. Mahalli idarelerin; denetim ve soruşturma faaliyetleri İçişleri Bakanlığının, bu idarelerin iş ve işlemlerine dair mevzuatla verilen görevlerin ve hizmetlerin, takibi gibi faaliyetler ise Çevre ve Şehircilik Bakanlığının (Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün) yetkisindedir.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

2560 sayılı Kanun'da su ve kanalizasyon idarelerinin organları; Genel Kurul, Yönetim Kurulu, Denetçiler ve Genel Müdürlük olarak sayılmıştır.

Bahsi geçen Kanun'un 4'üncü maddesine göre Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi, ASKİ Genel Kurulu olarak görevli ve yetkilidir. Ayrıca Genel Kurul, Ankara Büyükşehir Belediye Başkanının görüşülmesini önerdiği işleri görüşüp karara bağlar.

Yönetim Kurulu, bir başkanla beş üyeden oluşur. Büyükşehir Belediye Başkanı Yönetim Kurulunun başkanıdır. Belediye Başkanının bulunmaması halinde, Genel Müdür Yönetim Kuruluna başkanlık eder. Genel Müdür ile genel müdür yardımcılarında hizmette en eski olanı, hizmette eşitlik halinde yaşlı bulunan Yönetim Kurulunun tabii üyesidirler. Yönetim

Kurulunun diğer üç üyesi Büyükşehir Belediye Başkanının teklifi ve Çevre ve Şehircilik Bakanının onayı ile atanır.

Daire başkanları, teftiş ve kontrol kurulu başkanı ve 1'inci hukuk müşaviri genel müdürün teklifi, yönetim kurulunun kararı ve büyükşehir belediye başkanının onayı ile müdürler, teknik elemanlar, avukatlar, müfettişler, daire başkan yardımcıları ve doktorlar genel müdürün teklifi üzerine yönetim kurulu kararı ile Su ve Kanalizasyon İdaresinin diğer personeli genel müdür tarafından atanmaktadır.

ASKİ Genel Müdürlüğü personeline ilişkin bir diğer düzenleme 5393 sayılı Belediye Kanun'un 49'uncu maddesinde yer almaktadır. Buna göre norm kadro ilke ve standartları Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından kararlaştırılır ve kurum norm kadroları bu ilke ve standartlar çerçevesinde belediye meclisi kararıyla belirlenir.

ASKİ Genel Müdürlüğünde çalışan memurlar 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi olup sözleşmeli personel ise 657 sayılı Kanun'un 4/B maddesi ile 5393 sayılı Kanun'un 49'ncü maddesine göre çalıştırılmaktadır. İşçiler 1475 ve 4857 sayılı İş Kanunlarına ve 696 sayılı KHK kapsamında çalıştırılanlar da 696 sayılı KHK ile 1475 ve 4857 sayılı İş Kanunlarına tabi olup tüm personelin sosyal güvenlik işlemleri 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca gerçekleştirilmektedir.

ASKİ hizmetlerinin yerine getirilmesinde memur, sözleşmeli personel ve işçiler çalıştırılmaktadır. Çalıştırılan personele ilişkin bilgiler tabloda detaylandırılmıştır.

Tablo 1:Personel Durumu

Personel İstihdam Türü	İhdas Edilmiş Norm Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı
Memur	2867	1085
Sözleşmeli Personel		226
Kadrolu İşçi	2573	356
Geçici İşçi		-
Toplam	5440	1667
696 Sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel	458	445

Ayrıca 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 20'nci maddesi kapsamında 3055 işçi de doğrudan teminle çalıştırılmıştır.

ASKİ'nin doğrudan hissedarı olduğu toplam 4 adet şirket bulunmaktadır.

1.3. Mali Yapı

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 4'üncü maddesinde mahalli idare; yetkileri belirli bir coğrafi alan ve hizmetlerle sınırlı olarak kamusal faaliyet gösteren belediye, il özel idaresi ile bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idare olarak tanımlanmıştır. Buna göre ASKİ'de bağlı idare olarak Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından kurulduğundan mahalli idare olup 5018 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.

5018 sayılı Kanun'un 12'nci maddesine göre, genel yönetim kapsamındaki idarelerin bütçeleri içinde mahalli idareler bütçeleri de sayılmış, mahalli idare bütçesi, mahalli idare kapsamındaki kamu idarelerinin bütçesi olarak tanımlanmıştır.

Mahalli idareler bütçe işlemlerini 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nda yer alan bütçe ilkeleri doğrultusunda, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirmektedir.

ASKİ'nin 2020 yılı bütçe ödenekleri, tahmini bütçe gider ve gelirleri ile gerçekleşme rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 2: 2020 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

E-Kod1	Giderin Türü	Geçen Yıldan Devr. Ödenek (TL)	Bütçe İle Verilen Ödenek (TL)	Eklenen Ödenek (TL)	Düşülen Ödenek (TL)	Ödenek Toplamı (TL)	Bütçe Gideri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenek (TL)	Ertesi Yıla Devreden Ödenek (TL)
1	Personel Giderleri	0,00	213.874.000,00	30.559.861,67	18.929.101,02	225.504.760,65	194.634.532,34	30.870.228,31	0,00
2	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	0,00	34.893.000,00	4.555.129,30	2.940.583,90	36.507.545,40	31.576.700,00	4.930.845,40	0,00
3	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	0,00	1.306.288.000,00	385.515.105,95	366.188.553,15	1.325.614.552,80	881.773.650,24	443.840.902,56	0,00
4	Faiz Giderleri	0,00	6.000.000,00	0,00	0,00	6.000.000,00	3.722.558,43	2.277.441,57	0,00
5	Cari Transferler	0,00	152.735.000,00	86.807,83	0,00	152.821.807,83	25.306.196,05	127.515.611,78	0,00
6	Sermaye Giderleri	0,00	1.431.210.000,00	170.601.390,46	134.760.763,19	1.467.050.627,27	680.283.381,36	786.767.245,91	0,00
7	Sermaye Transferleri	0,00	0,00	50.000.000,00	0,00	50.000.000,00	49.998.500,00	1.500,00	0,00
8	Borç Verme	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
9	Yedek Ödenek	0,00	277.000.000,00	0,00	118.499.293,95	158.500.706,05	0,00	158.500.706,05	0,00
Toplam		0,00	3.422.000.000,00	641.318.295,21	641.318.295,21	3.422.000.000,00	1.867.295.518,42	1.554.704.481,58	0,00

ASKİ'nin 2020 mali yılı bütçesinde 3.422.000.000,00 TL ödenek öngörülmüş olup, yıl

içinde 1.867.295.518,42 TL bütçe gideri yapılmıştır. 1.554.704.481,58 TL ödenek iptal edilmiştir.

ASKİ'nin 2020 yılı Bütçesi "(A) Ödenek Cetvelinde" 3.422.000.000,00 TL ödenek, "(B) Gelirlerin Ekonomik Sınıflandırılması" cetvelinde ise 2.950.000.000,00 TL gelir tahmini öngörölmüş olup gider bütçesindeki ödenek toplamı ile gelir bütçesinde tahmin edilen gelir toplamı arasındaki fark, Finansmanın Ekonomik Sınıflandırması Cetvelindeki borçlanma, borç ödemeleri ve likidite amaçlı banka hesabında tutulan nakit karşılığı ile gösterilen 472.000.000,00 TL ile giderilmiş olup, bütçe denklığı sağlanmıştır.

Tablo 3: 2020 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi %
01- Vergi Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
03- Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	2.145.650.000,00	1.830.884.383,77	3.557.787,84	1.827.326.595,93	85,16
04- Alınan Bağış ve Yardımlar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
05- Diğer Gelirler	404.600.000,00	397.866.092,29	1.098.252,12	396.767.840,17	98,06
06- Sermaye Gelirleri	0,00	190.875,00	0,00	190.875,00	0,00
08-Alacaklardan Tahsilat	400.000.000,00	156.483.939,16	0,00	156.483.939,16	39,12
09- Red ve İadeler	-250.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Toplam	2.950.000.000,00	2.385.425.290,22	4.656.039,96	2.380.769.250,26	80,70

Bütçe gelirlerine ilişkin yukarıdaki tablo incelendiğinde 2020 yılında net bütçe geliri %80,70 seviyesinde gerçekleşmiştir. Teşebbüs ve mülkiyet gelirleri (%85,16), diğer gelirler ise (%98,06) beklenen seviyede gerçekleşmiştir. Alacaklardan tahsilatlar ise (%39,12) beklenenin altında gerçekleşmiştir.

Tablo 4: 2020 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderinin Ekonomik Kodu	Bütçe (Başlangıç) Öd.(TL)	Bütçe Gideri (Gerçekleşen) Tutar (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Personel Giderleri	213.874.000,00	194.634.532,34	91,00
02- Sosyal Güv.Kurumlarına Devlet Primi Gid.	34.893.000,00	31.576.700,00	90,50
03- Mal ve Hizmet Alım Giderleri	1.306.288.000,00	881.773.650,24	67,50
04- Faiz Gideri	6.000.000,00	3.722.558,43	62,04
05- Cari Transferler	152.735.000,00	25.306.196,05	16,57
06- Sermaye Giderleri	1.431.210.000,00	680.283.381,36	47,53
07- Sermaye Transferleri	0,00	49.998.500,00	0,00
08- Borç Verme	0,00	0,00	0,00
09- Yedek Ödenekler	277.000.000,00	0,00	0,00
Toplam	3.422.000.000,00	1.867.295.518,42	54,57

Yukarıdaki tablo incelendiğinde 2020 yılında bütçe giderleri % 54,57 seviyesinde gerçekleşmiştir. Personel harcamalarına ilişkin gider kalemleri % 91,00 ile SGK kurumlarına devlet primi giderleri beklenen seviyede % 90,50 gerçekleşirken, diğer giderler beklenenin altında gerçekleşmiştir.

ASKİ'nin bütçe gelirler ve giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre son üç yıllık seyri ve 2019 yılının 2018 yılına, 2020 yılının 2019 yılına göre değişim yüzdeleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2018-2020) Seyri

Bütçe Gelirinin Çeşidi	2018 Yılı (TL) (A)	2019 Yılı (TL) (B)	2020 Yılı (TL) (C)	2019-2018 Değ.Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2020-2019 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Vergi Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Teşebbüs ve Mülk.Gelirleri	2.485.001.564,91	1.897.207.096,59	1.830.884.383,77	-23,65	-3,50
Al.Bağış ve Yard.-Özel Gel.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Diğer Gelirler	357.709.547,92	305.011.796,82	397.866.092,29	-14,73	30,44
Sermaye Gelirleri	147.513.335,46	0,00	190.875,00	-100	0,00
Alacaklardan Tahsilat	10.891.298,56	333.067.747,33	156.483.939,16	2.958,11	-53,02
Toplam	3.001.115.746,85	2.535.286.640,74	2.385.425.290,22	-15,52	-5,91
Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler Toplamı (-)	10.198.523,30	3.624.330,37	4.656.039,96	-64,46	28,47
Net Toplam	2.990.917.223,55	2.531.662.310,37	2.380.769.250,26	-15,35	-5,96

Tablodaki veriler dikkate alındığında, 2020 yılında gelirler bir önceki yıla göre -150.893.060,11 TL'lik (%-5,96) azalış göstermiştir. Bu çerçevede; diğer gelirler bölümünde 92.854.295,47 TL (%30,44) artış olmasına rağmen; teşebbüs ve mülkiyet gelirleri - 66.322.712,82 TL (%-3,50) ile alacaklardan tahsilat bölümünde -176.583.808,17 TL (%-53,02) azalış üzerinde belirleyici olmuştur.

Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2018-2020) Seyri

Bütçe Giderinin Çeşidi	2018 Yılı (TL) (A)	2019 Yılı (TL) (B)	2020 Yılı (TL) (C)	2019-2018 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2020-2019 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Personel Giderleri	139.195.314,98	176.296.582,41	194.634.532,34	26,65	10,40
SGK Devlet Prim Gid.	24.205.706,18	29.773.924,33	31.576.700,00	23,00	6,05
Mal ve Hizmet Alım Gid.	939.748.693,50	836.482.822,84	881.773.650,24	-10,99	5,41
Faiz Giderleri	7.739.462,59	4.399.835,21	3.722.558,43	-43,15	-15,39
Cari Transferler	267.720.646,50	135.905.124,35	25.306.196,05	-49,24	-81,38
Sermaye Giderleri	837.588.758,52	1.476.694.626,93	680.283.381,36	76,30	-53,93
Sermaye Transferleri	0,00	0,00	49.998.500,00	0,00	0,00
Borç Verme	664.880.000,00	150.000.000,00	0,00	-77,44	-100,00
Toplam	2.881.078.582,27	2.809.552.916,07	1.867.295.518,42	-2,48	-33,54

ASKİ'nin bütçe giderleri toplamı 2020 yılında 2019 yılına göre -942.257.397,65 TL (%-33,54) azalmıştır. Gider kalemleri incelendiğinde; 2020 yılında personel giderlerinin 18.337.949,93 TL (%10,40), sosyal güvenlik kurumlarına devlet prim giderlerinin 1.802.775,67 TL (%6,05), mal ve hizmet alım giderlerinin ise 45.290.827,40 TL'lik (%5,41) arttığı görülmektedir. Faiz giderlerinde -677.276,78 TL'lik (%-15,39), cari transferlerde -110.598.928,30 TL'lik (%-81,38), sermaye giderlerinde ise -796.411.245,57 TL'lik (%-53,93) azalış olmuş, buna karşın borç verme giderlerinde gerçekleşme olmamıştır.

Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; bütçe ile ilgili olsun ya da olmasın ASKİ'nin faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2020 yılı Faaliyet Gideri 1.585.430.457,16 TL, Faaliyet Geliri 2.218.727.541,63 TL olup, Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu ise 633.297.084,47 TL olarak gerçekleşmiştir.

ASKİ'nin doğrudan hissedarı olduğu şirketler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 7: ASKİ'nin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirketler

Sıra No	Şirketin Adı	Toplam Sermaye Tutarı (TL)	ASKİ'nin Sahip Olduğu Sermaye Tutarı (TL)	Hisse Oranı (%)
1	BEL-KA Ankara Katı Atıkları Ayıklama, Enerji Değerlendirme, Bilgisayar, İnş.Nakl.ve Taahüt Yemek San.ve Tic. A.Ş.	470.500.000,00	470.476.475,00	99,995%
2	Sağlık Kaynak Suyu İşletmeleri A.Ş.	1.000.000,00	300.000,00	30,00%
3	BUGSAŞ Başkent Ul.ve Doğalgaz Hizm.Proje Taah.San. Tic.A.Ş.	90.000.000,00	26.784.000,00	29,76%
4	TOBAŞ Toplu Konut-Büyükşehir Bel.İnş.Eml.Mim.ve Proje A.Ş.	31.000.000,00	7.100,00	0,03%

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

ASKİ'nin muhasebe kayıt işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 46'ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibarıyla belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik'teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yetkilidir.

Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik'te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca hazırlanmaktadır.

1.4.2. Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 484 ve 485'inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

- a) Mizan cetveli
- b) Temel mali tablolar
 - 1) Bilanço
 - 2) Faaliyet sonuçları tablosu
 - 3) Nakit akış tablosu
- c) Diğer mali tablolar
 - 1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu
 - 2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
 - 4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu
 - 7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
 - 8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu
 - 9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu.

1.4.3. Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu,

- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki

düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürünün belirlenmesine esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İç kontrol sistemi, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun Beşinci kısmında düzenlenmiştir. İç kontrol, idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, malî bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçle iç denetimi kapsayan malî ve diğer kontroller bütünüdür.

Görev ve yetkileri çerçevesinde, malî yönetim ve kontrol süreçlerine ilişkin standartlar ve yöntemler Hazine ve Maliye Bakanlığınca, iç denetime ilişkin standartlar ve yöntemler ise İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından belirlenir, geliştirilir ve uyumlaştırılır. Bunlar ayrıca, sistemlerin koordinasyonunu sağlar ve kamu idarelerine rehberlik hizmeti verir.

İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esasların 8'inci maddesi ile Hazine ve Maliye Bakanlığı Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum konulu 02.12.2013 tarih ve 10775 sayılı Genelge çerçevesinde iç kontrol sisteminin kurulması, eylem planının hazırlanması, standartların uygulanması ve geliştirilmesi konularında iç kontrol çalışmalarına başlanılmıştır.

ASKİ İç Kontrol Eylem Planında belirlenen faaliyetlerin uygulama çalışmaları aşamalı olarak devam etmektedir. İç Kontrol Müdürlüğü tarafından iç kontrol çalışma ekiplerine bilgilendirme seminerleri yapılmıştır. İç Kontrol çalışmaları neticesinde tüm Başkanlıklardaki personellerin görev, yetki ve sorumlulukları, iş akış süreçleri belirlenmiş ve personelin erişimi sağlanmıştır.

Risk Değerlendirme, Kontrol Faaliyetleri ve Bilgi İletişim Standartlarını sağlamak üzere tüm Başkanlıkların katılımıyla gerçekleşen çalışmalar yapılmıştır. Birimlerin riskleri belirlenmiş, derecelendirilmiş ve bununla ilgili öngörülen eylem planı belirtilmiştir. Kurum içi riskler tespit edilerek konsolide risk raporu düzenlenmiş olup güçlü ve zayıf yönler tespit edilmiş, iyileştirmeye açık olanlar belirlenerek üst yöneticiye sunulmuştur.

Bunların yanında Süreci Gözden Geçirme Toplantıları yapılmış, bunların prosedürleri belirlenmiştir. Bilgi iletişim standardı doğrultusunda, iletişim bilgi formu, öneri formu ve arşiv prosedürleri uygulamaları yapılmıştır. Bütün bu uygulamalarla ilgili bir standart oluşturmak adına birimlere örnek formlar gönderilmiş ve İç Kontrol Müdürlüğü tarafından bu işin sekreteryası yürütülmüştür.

Kurumun bünyesinde gerçekleştirilen İç Kontrol faaliyetlerinin genel değerlendirilmesi yapılarak konu ile ilgili rapor hazırlanmıştır. Ayrıca Kurumun bünyesinde yeni açılan Başkanlıklar için de ASKİ İç Kontrol Eylem Planında belirlenen faaliyetlerin uygulama çalışmaları aşamalı olarak devam etmekte olup, faal olan Başkanlıklar için ise güncelleme çalışmaları yapılmaktadır.

Eylem Planı Hazırlama Grubu iç kontrol karşılaştırma raporu hazırlanmıştır İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulu tarafından uygun bulunmuş ve 2021-2022 Uyum Eylem Planı üst yönetici tarafından onaylanmıştır. Onaylanan Uyum Eylem Planı Hazine ve Maliye Bakanlığı'na bilgi verilmiştir.

Harcama biriminde ön mali kontrol bağlamında mali işlem süreç akış şemaları düzenlenmiştir. Ön mali kontrol ile ilgili olarak personel görevlendirilmiştir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun yürürlüğe girmesiyle birlikte kuruluşa tahsis edilen 5 adet İç Denetçi kadrosunun tamamına 2007 yılının Eylül ayından itibaren atama yapılarak İç Denetim Birimi Başkanlığı kurulmuş ve İç Denetim Koordinasyon Kuruluna bildirilmiştir.

Üst Yöneticinin onayı ile yürürlüğe giren denetim plan ve programında yer alan tüm süreçlerin denetimi veya danışmanlık faaliyeti sonucunda rapor düzenlenmektedir. Bu rapor Kamu İç Denetim Standartları, Kamu İç Denetim Rehberi ve İç Denetim Yönergesine uygun olarak düzenlenip İç Denetim Koordinasyon Kuruluna gönderilmektedir.

İç Kontrol çalışmaları ve takibi 2019 yılından itibaren “İç Kontrol Çalışmaları” adı altında kurum içi haberleşme ağı olan ASKİ Portal üzerinden yapılmaktadır. İç Denetim Birimi tarafından eğitim ve izleme yöntemleri uygulanmaktadır.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Ankara Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğünün 2020 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan; geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Çevre Temizlik Vergisinin Faaliyet Gelir ve Gideri Olarak Kaydedilmesi

Ankara sınırları içerisindeki belediyeler adına çevre temizlik vergisi tahsilatı yapan ASKİ Genel Müdürlüğünün belediyelere gönderdiği bu vergiyi, gelir olarak kaydettiği görülmüştür.

2464 sayılı Kanun’un “Çevre temizlik vergisi” başlıklı mükerrer 44’üncü maddesinde;

Su tüketim miktarı esas alınmak suretiyle hesaplanan çevre temizlik vergisi, su faturasında ayrıca gösterilmek suretiyle tahakkuk etmiş sayılacağı, Su ve kanalizasyon hizmetleri ayrı bir kanunla düzenlenmiş bulunan büyük şehir belediye sınırlarındaki çevre

temizlik vergisi, 2560 sayılı Kanun hükümlerine göre kurulan su ve kanalizasyon idarelerince tahsil edileceği, su ve kanalizasyon idareleri büyükşehir dahilindeki her ilçe belediyesinin belediye sınırları içinde bulunan konutlara ilişkin olarak tahsil ettiği çevre temizlik vergisi ile bu verginin süresinde ödenmemesi nedeniyle tahsil ettiği gecikme zammının yüzde seksenini tahsilatı takip eden ayın yirminci günü akşamına kadar bir bildirim ile ilgili belediyeye bildirerek aynı süre içinde ödeneceği, tahsil edilen vergi ve gecikme zammının yüzde yirmisini ise münhasıran çöp imha tesislerinin kuruluş ve işletmelerinde kullanılmak üzere büyük şehir belediyesinin hesabına tahsilatı takip eden ayın yirminci günü akşamına kadar aktarılacağı ifade edilmiştir.

Su ve kanalizasyon idarelerince tahakkuk ettirilen çevre temizlik vergisi idarenin kendine ait bir gelir değildir. Bahsedildiği üzere, çevre temizlik vergisi konutlarda su faturası üzerinden tahsil edilmekte, su idaresinin fonksiyonu ise bu vergiyi ilgili belediyelere göndermektir. Kurumun kendine ait olmayan 110.182.759,06 TL ÇTV tutarının 600 Vergi Gelirleri Hesabı içinde (01.02.09.54 ekonomik kodunda), tahakkuk kaydı yapılan ÇTV'nin tahsil edilen(anapara ve gecikme cezası dahil) 111.061.568,93 TL tutarının da belediyelere gönderilmek üzere ilgili hesaba intikali esnasında 630 Faaliyet Gideri içerisinde(12.01.02.09 ve 12.05.03.04 ekonomik kodunda) muhasebeleştirilmiştir. Dolayısıyla, gelir kaydedilen tutarın daha sonra gider kaydedilmek suretiyle idarenin mali tablolarında denge sağlanmaya çalışılsa da bu durum 630 faaliyet gideri ve 600 faaliyet geliri hesaplarının olması gerekenden fazla gözükmeye sebebiyet vermiştir. Ayrıca kendisine ait olmayan bir gelirin, gelir tahakkuk edilmesi ve tahsilatıyla birlikte ilgili hesaba aktarılması esnasında da giderleştirildiğinden 2020 yılı mali tablolarında gelir ve gider arasındaki fark olan (111.061.568,93-110.182.759,06)878.809,87 TL tutarında hataya sebebiyet verilmiştir.

BULGU 2: Tahsisli Taşınmazlara İlişkin Muhasebe Kayıtlarının Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'ne Uygun Olarak Yapılmaması

Diğer kamu idarelerinden tahsisli olarak kullanılan taşınmazlar ile diğer kamu idarelerine tahsisli olarak kullanılan taşınmazların, muhasebe kayıtlarına alınmadığı görülmüştür.

Mahalli İdareler Detaylı Hesap Planı'nda, ASKİ'nin (idarenin) tahsis ettiği taşınmazlar için Yönetmelik gereği yapacağı kayıtlarda kullanacağı hesaplar; 250.02 Kamu İdaresinin Tahsis Ettiği Arazi ve Arsalar Hesabı, 251.02 Kamu İdaresinin Tahsis Ettiği Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı ve 252.02 Kamu İdaresinin Tahsis Ettiği Binalar Hesabı, 500.11 Tahsis

Edilen Taşınmazlar Hesabı ve 500.13 Tahsis Edilen Taşınmazlar İçin Ayrılmış Amortisman Tutarları Hesabı olarak yer almaktadır. Tahsisli olarak kullandığı taşınmazlar için ise 250.03, 251.03 ve 252.03 Tahsisli Kullanılan Taşınmazlar Hesapları ile 500.12 Tahsisli Kullanılan Taşınmazlar hesabının kullanılacağı belirtilmiştir.

İdarece tahsisli olarak kullanılan 518 adet, başka idarelere tahsis edilen 8 adet taşınmaz bulunmaktadır. İdarenin tahsisli olarak kullandığı taşınmazların muhasebe kayıtları yapılmadığından İdarenin bilançosunda hiç görünmemekte; İdarenin başka kurumlara tahsisli olarak kullandığı taşınmazlar ise tahsis kaydı yapılmadığından, idare tarafından kullanılmadığı halde hala İdarenin bilançosunda idarenin kullanımında gibi görünmektedir.

Taşınmazların yönetimi ve kontrolü ile ilgili muhasebe hesaplarının gerçek durumu yansıtabilmesi için idarece tahsisli kullanılan ve tahsis edilen taşınmazlarla ilgili kayıtların yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine uygun olarak tutulması, bu maksatla 28/12/2020 tarihinde tahsisli taşınmazların araştırılması için kurulan komisyonun ivedilikle çalışmasını tamamlaması gerekmektedir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: ASKİ Genel Müdürlüğüne Ait Mevcut Altyapı Tesislerinin Coğrafi Bilgi Sistemlerine Tam Olarak Aktarılmaması

Ankara ilinde bulunan özellikle metropolde yer alan idareye ait tüm içme suyu, atıksu ve yağmursuları alt yapı tesislerinin verileri coğrafi bilgi sistemlerine aktarılmamıştır.

20.03.2015 tarih ve 29301 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Ulusal Coğrafi Bilgi Sisteminin Kurulması ve Yönetilmesi Hakkında Yönetmelik’in 8’inci maddesinde, Kurum ve kuruluşların, üreticisi oldukları coğrafi verilerin, coğrafi veri setlerinin ve coğrafi veri servislerinin meta verisinin tam, güncel ve doğru olmasını sağlayacakları,

Geçiş hükümlerinin anlatıldığı Geçici 1’inci maddesinde, Sorumlu kurumların, temel veri temaları kapsamında kalan ve bu Yönetmelik’in yürürlük tarihinden önce üretilmiş olan coğrafi verileri, coğrafi veri setlerini ve bunlara ait metaverileri üç yıl içerisinde bu Yönetmelik hükümlerine uygun olarak uyumlaştırmak zorunda olduğu, yine aynı şekilde sorumlu kurumların, tematik veri temaları kapsamında kalan ve bu Yönetmelik’in yürürlük tarihinden

önce üretilmiş olan coğrafi verileri, coğrafi veri setlerini ve bunlara ait metaverileri dört yıl içerisinde bu Yönetmelik hükümlerine uygun olarak uyumlaştırmak zorunda oldukları ifade edilmiştir.

Son dönemlerde dünya genelinde nüfus artışına bağlı olarak suya olan talebin artması, iklim değişikliklerinin su kaynaklarına etkisi vb. hususlar suyun kaynaktan aboneye kadar iletim ve dağıtımının verimli bir şekilde yürütülmesini zorunlu kılmaktadır. Bu kapsamda gerek ulusal ölçekte gerekse yerel idareler ölçeğinde su kayıp, kaçaklarının etkin yönetimine ilişkin Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Tarım ve Orman Bakanlıkları tarafından yukarıda bir örneği belirtilen düzenlemeler yapılmıştır.

Su kayıp kaçaklarında en önemli husus; mevcut altyapıların sağlıklı bir şekilde tespit edilmesi ve hidrolik modellemelerinin yapılmasıdır. Bu kapsamda idarelerin mevcut altyapı sistemlerinin Coğrafi Bilgi Sistemleri ve Veri Tabanı yapısına işlenmesi son derece önem arz etmektedir.

Su Kanal İdareleri mevcut altyapılarını işletirken günaşırı bakım onarım faaliyetleri yürütmektedir. Mevcut altyapıların sağlıklı bir şekilde Coğrafi Bilgi Sistemine aktarılması, gerek bakım onarım faaliyetlerinin etkin ve ekonomik olarak yürütülmesine gerekse arıza vb. durumlarda etkin müdahale ile kesintisiz su temini ve atık su bertarafının sağlanmasına katkı sunmaktadır.

Mevcut altyapıların sağlıklı tespiti diğer altyapı kuruluşlarının da bakım onarım faaliyetleri ile ileriye yönelik yapacakları yatırımların hızlı ve etkin planlanmasına olanak sağlayacaktır. Örneğin; kent merkezinde (metropolde) yatırımcı kuruluşlar tarafından yapılacak büyük altyapı projelerinde (metro, köprülü kavşak, alt geçit vb.), ASKİ Genel Müdürlüğü'ne ait altyapıların deplase edilmesinde (içme suyu, atık su ve yağmur suyu) ve diğer altyapı yatırımlarını gerçekleştirilirken karşılaşılan sorunların çözülmesinde mevcut altyapının tespiti zaman, emek alan en önemli husus olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu gibi durumlarda mevcut altyapıların en ekonomik ve hızlı şekilde yenilenmesi, mevcut altyapılara ait Coğrafi Bilgi Sistemleri verilerinin bulunması ile mümkün olacaktır.

Yeni yapılacak içme suyu, atıksu ve yağmursuyu altyapı ile üstyapı tesislerinin planlanmasında, planlanacak olan tesislerin hidrolik hesaplarının hali hazırda işletilmekte olan tesislerin hidrolik hesaplarına etkilerinin belirlenmesi ve entegrasyonu önem teşkil etmektedir. Mevcut tesislerin Coğrafi Bilgi Sistemleri ortamına aktarılması bu etkileşimin daha hızlı ve

etkin bir şekilde tespit edilmesine olanak sağlayacaktır. Bu sayede daha önce inşaa edilmiş olan yapılar ile yeni yapılacak yapıların bir bütün halinde değerlendirilmesi mümkün olacaktır.

İmalatı henüz gerçekleştirilmemiş altyapı ve üstyapı projelerinin Coğrafi Bilgi Sistemlerine aktarılmasıyla mükerrer projelerin önüne geçilecek olup, daha önceden yapılmış projelerin imalat aşamasına geçmeden önce revizeye gerek olup olmadığının analizi yapılabilecektir.

Son olarak bilindiği üzere tüm Ankara mülki sınırları içerisinde İmar Kanunu'na uygun yapılacak tüm imar planlarında, yapılarda/tesislerde ASKİ Genel Müdürlüğünün görüşü ve altyapılarına ilişkin bilgilerin, izinlerin alınması gerekmektedir. Bu kapsamda yapılacak iş ve işlemlerin etkin olarak yürütmesinde sağlıklı Coğrafi Bilgi Sistemleri verilerinin olması ile iş ve işlemlerin etkin olarak yürütülmesine olanak sağlayacaktır.

İdareye ait alt yapıların alt yapı veri sistemine detaylı bir şekilde işlenmesi yolunda idarece önemli adımlar atılmış olsa da yukarıda belirtilen faydalar göz önüne alınarak yapılan çalışmalara hız verilmesi ve tüm eksikliklerin tamamlanması gerekmektedir.

BULGU 2: Faaliyeti Olmayan Daire Başkanlığı Kadrolarına Atama Yapılması

Ankara Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğünde herhangi bir faaliyeti bulunmayan daire başkanlığı kadrolarına mevzuata aykırı olarak atama yapıldığı görülmüştür.

Belediye ve Bağlı Kuruluşları İle Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik 22.02.2007 tarih ve 26442 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Yönetmelik'te Belediye, Bağlı Kuruluş ve Mahalli İdare Birliklerinde personel istihdamına ilişkin düzenlemeler yapılmış olup belli başlı standart ve esaslara da yer verilmiştir. İlgili Yönetmelik'in "Kadroların Tespiti" başlıklı 9'uncu maddesinde "*.....Birim müdürlüğü ve üstü yönetici kadro unvanları hizmet gereklerine uygun olarak belirlenir ve fiilen icra edilmeyen hizmetlere ilişkin kadro unvanları kullanılamaz. Ek-3 Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Kadro Unvanları Listelerinden (I) ve (II) sayılı listelerde yer alan 2975 unvan kodlu "Daire Başkanı" kadrosunun ihdas edilmesi durumunda; ihdas edilen her kadro için ayrı ayrı olmak üzere; görev ve yetki alanı bu maddede belirtilen hükümlere uygun olarak atamaya yetkili amir tarafından belirlenir.*" Denilmektedir.

Madde metninden de anlaşılacağı üzere birim müdürlüğü ve üstü yönetici kadro unvanları hizmet gereklerine uygun olarak belirlenecek ve fiilen icra edilmeyen hizmetlere

ilişkin kadro unvanları kullanılmayacaktır. Ayrıca (I) ve (II) sayılı listelerde yer alan 2975 unvan kodlu “Daire Başkanı” kadrosunun ihdas edilmesi durumunda; bu kadrolar için ayrı ayrı olmak üzere görev ve yetki alanları atamaya yetkili amir tarafından belirlenecektir.

Ankara Su ve Kanalizasyon İdaresinin teşkilat şeması ve personel yapısı incelendiğinde kurumun yukarıdaki yönetmelik hükümlerince norm kadro cetvellerini oluşturduğu fakat faaliyeti olan daire başkanlıkları yanında hiçbir faaliyeti olmayan daire başkanlıklarının da ihdas edildiği görülmüştür.

Bir daire başkanlığının ihdas edilmesi durumunda bunun belirli bir görev, yetki organizasyonu v.s. olması gerektiği açıktır. Hiçbir faaliyeti, organizasyonu, personeli, bütçesi, mevzuatı v.s. olmayan sadece kadro unvanları kullanılan daire başkanlıkları ihdas edilemez.

Yukarıda bahsedilen mevzuat hükümleri uyarınca hiçbir faaliyeti olmayan sadece ismi daire başkanlığı olan kadrolarının ihdas edilmemesi ve bu kadro unvanlarının kullanılmaması gerekir.

İdare cevabında Mahalli İdare Meclisinin norm kadroda belirtilen esaslar çerçevesinde “Daire Başkanı” kadrolarını ihdas ettiğini ifade etmiştir. “Daire Başkanı” kadrolarının ihdası mevzuata uygun olmakla birlikte bu kadroların kullanımı mevzuata aykırıdır. Meclis bu konuda atamaya yetkili amire yetki vermektir. Atamaya yetkili amir mevzuata uygun olarak bu kadroların görev ve yetki alanını belirleyip ihtiyaçlar doğrultusunda kullanacaktır. Diğer bir ifade ile “Daire Başkanı” kadrosunun ihdas edilmesi değil, hiçbir görevi olmayan ve fiilen icra edilmeyen bu kadro unvanlarının kullanılması mevzuata aykırıdır. Konu takip Konu takip eden denetim dönemlerinde izlenecektir.

BULGU 3: İçme Suyu ve Kanal Bağlantısının ASKİ Tarafından Yapılmaması

ASKİ tarafından içme suyu ve kanal bağlantısının yapılmaması nedeniyle uzun vadede kamu kaynaklarının kaybına ve paydaşların memnuniyetsizliğine neden olmaktadır.

Vatandaşlar bina, bahçe, işyeri veya inşaatlarına içme suyu, pissu ve yağmur suyu bağlantı hattı çekebilmek için ASKİ Genel Müdürlüğüne başvurmaktadır. İlgili Daire Başkanlığınca keşif yapıp vatandaşların bağlantı yapacağı noktalar belirlenmekte, tespit krokileri çizilip metrajlar ölçüldükten sonra kazı ruhsatı düzenlenmesi için evraklar posta yoluyla veya vatandaş vasıtasıyla AYKOME’ye gönderilmektedir. AYKOME Şube Müdürlüğü denetim ekiplerince keşfe gidilmekte ve çizilmiş kroki doğrultusunda zemin ve metraj bilgileri

belirlenip tahakkuk çıkarılmakta ve ilgili vatandaş tahakkuk bedelini ödedikten sonra kazı ruhsatı tanzim edilmektedir. Kazı ruhsatı ASKİ' ye gönderildikten sonra bağlantı işlemleri gerçekleştirilmektedir.

Mevcut durumda içme suyu bağlantısı; idarenin düzenlediği ruhsat doğrultusunda kazı ve malzeme temini abone tarafından, işçilik ise ASKİ tarafından yapılmaktadır. Bağlantıdan sonraki işlemlerde sorumluluk kuruma geçtiğinden meydana gelen arızalar ASKİ tarafından giderilmektedir.

Kanal bağlantısı; idarenin düzenlediği ruhsat doğrultusunda kazı, malzeme temini ve işçilik olmak üzere tüm hususlar abone tarafından yapılmakta, ASKİ denetleyici rol almaktadır. Kanal bağlantısından sonraki işlemlerde sorumluluk abone sahibinde olduğundan meydana gelebilecek arızalardan abone sahibi sorumludur. Arızaların giderilmesi için idareye müracaat edilmekte idare de bedeli mukabilinde arızayı gidermektedir.

ASKİ tarafından içme suyu ve kanal ana şebekelerinin fen ve sanat kurallarına uygun olarak yapılması sonucunda yapılan imalat ve malzemenin ömrü yaklaşık 40-50 yıl öngörülmesine rağmen, içme suyu ve kanal bağlantılarının abone sahipleri tarafından ehliyetsiz ekiplerin çalıştırılması ve kalite standardı düşük malzeme kullanılması sonucunda fen ve sanat kaidelerine uygun olmayan imalatların yapılmasına, dolayısıyla ana şebeke ve abone bağlantılarının ekonomik ömrünü erken tamamlanmasına sebep olmaktadır.

İçme suyu ve kanal için ana şebeke hatları bölgesel olarak ASKİ tarafından önceden yapılmakta, abone sahipleri tarafından da müracaat edildiğinde bağlantı hatları sonradan yapılmaktadır. Bağlantı hatlarının bir program dahilinde idare tarafından önceden yapılmayıp, müracaat üzerine farklı zamanlarda ayrı ayrı yapılması nedeniyle; yapım maliyetlerinin artmasına, zemin tahribatlarının oluşmasına, özellikle asfalt konusunda sürekli yama yapılmasına sebep olduğundan kamu kaynağı israfına ve paydaşların memnuniyetsizliğine neden olmaktadır.

Son üç yılın ortalaması olarak yaklaşık 4000 içme suyu bağlantısı ile 4000 kanal bağlantısı (arıza ruhsatları dahil) ruhsatları oluşturulmuş, ayrıca içme suyu ve kanal bağlantılarının fen ve sanat kurallarına uygun olarak yapılmadığından çok sayıda bağlantı tıkanıklığı tazyikli su ile giderilmiştir.

İçme suyu ve kanal bağlantılarının idare tarafından programlanarak yapılması durumunda; standartlara uygun malzemelerin uzman ekipler tarafından teknik şartname, fen ve

sanat kaidelerine uygun olarak yapılacağından ana ve bağlantı hatları işletme ömrünün daha uzun olacağı, malzeme ve işçilik masrafları ciddi oranda azalacağından birim maliyetlerin azalmasına dolayısıyla kamu kaynaklarının ekonomik kullanılacağı düşünülmektedir. Ayrıca bu durumda prosedürlerin ortadan kalkması, kazıların, arızaların vb. olumsuzlukların azalması sonucunda paydaşlarında (Abone sahipleri, çevre sakinleri, araç sahipleri vb.) memnuniyeti gerçekleşecektir.

İçme suyu ve kanalizasyon bağlantı aşamalarında, vatandaşlar kuruma ve AYKOME'ye defalarca gitmek zorunda kalmaktadır. Kanal bağlantısı ile içme suyu bağlantı müracaatının birlikte yapılması durumunda; abone sahibinin en az 8 defa ASKİ'ye, 2 defa da AYKOME'ye bildirimde bulunması gerekmektedir. Bağlantı müracaatının ayrı ayrı yapılması durumunda söz konusu süreç artacaktır. AYKOME işlemlerinin bir kısmı ASKİ tarafından yürütülmesi halinde hizmet süresi kısılacak ve zaman kaybı da önlenecektir.

Su ve kanal için ana şebekeden bağlantı noktasına kadar şube hatlarını ASKİ'nin yapması ve AYKOME tarafından yürütülen denetim işlemlerinin aboneden bağımsız arka planda yürütülebilmesi durumunda, müracaatçının 2 defa ASKİ'ye gitmesi yeterli olacaktır. Ayrıca eksik ya da fazla metrajlar kuruma bildirilmesi durumunda devam eden süreçler dahilinde ek ruhsat ya da iade süreçleri ASKİ tarafından değerlendirilebilir.

İdare cevabında su ve kanal bağlantıları için abone sahipleri tarafından aynı anda başvurulması durumunda işlemlerin eş zamanlı olarak yürütüldüğü dolayısıyla kazı ve asfalt hususunda zaman ve maddi kaybın önüne geçilmeye çalışıldığı, yapılan imalatların kontrol edildiği, abone sahipleri tarafından talep edilmesi durumunda parsel bağlantıları için abone bağlantı ucu bırakıldığı ve içme suyu ve kanal bağlantılarının teknik şartlara ve mevzuata uygun şekilde özen ve dikkat gösterildiği ifade edilmiş ise de söz konusu sorunlar mevcut mevzuattan ve iş akışlarından kaynaklanan yapısal sorunlar giderilmemektedir.

Yapısal sorunların giderilmesi için yukarıda ayrıntısı belirtilen sorunları giderecek şekilde mevzuatta değişiklik yapılması ve iş akışlarının buna göre belirlenmesi gerekmektedir. Konu takip eden denetimlerde izlenecektir.

BULGU 4: Sondaj İzni Verilen Kuyulardan Ne Kadar Su Çekildiği veya Hangi Amaç İçin Kullanıldığına Dair (Faydalı Tüketim Miktarına İlişkin) Denetimin Yapılamaması

Yapılan incelemelerde Devlet Su İşleri Bölge Müdürlüğüne sondaj izni verilen

kuyulardan (faydalı) tüketim miktarına ilişkin idarece denetiminin 2020 yılı dahil son 5 yıldır yapılmadığı görülmüştür.

167 sayılı Yer altı Suları Hakkında Kanun'un; 2'nci maddesinde, Yeraltı suyunun içmede, temizlikte, belediye hizmetlerinde, hayvan sulamada, zirai sulamada, maden ve sanayide, sportif vesair tesislerde kullanılması şeklinde faydalı kullanım tanımlanmıştır.

4'üncü maddesinde, Kuyu açan kimsenin, bulunan suyun ancak kendi faydalı ihtiyaçlarına yetecek miktarını kullanmaya yetkili olduğu, Bu miktarı aşan suların 2886 sayılı Kanun hükümlerine uyularak il özel idarelerince kiraya verileceği, Faydalı ihtiyaç miktarının, tahsis edilecek maksada göre ilgili bakanlıkların mütalaası alınmak suretiyle, Devlet Su İşleri Umum Müdürlüğü tarafından tayin ve tesbit edileceği hükme bağlanmıştır.

Yukarıdaki mevzuat hükümlerinden anlaşılacağı üzere sondaj kuyularına ilişkin olarak tüm yetki Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünde bulunmaktadır. Sondaj kuyularından çıkarılan suyun kiralanması gereken kısmına ise 6360 sayılı kanun ile büyükşehir olan illerde il özel idarelerin tüzel kişiliğinin kaldırılmış olması sebebiyle su ve kanalizasyon idareleri bakmaktadır.

Sonuç olarak, su kullanımı çok olan abonelerin (oteller, otel havuzları, su oyun parkları, oto yıkama, halı yıkama gibi) büyük kısmının sondaj kuyusu açarak su tüketimini yaptığı bilinmektedir. Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünden alınan izne ilişkin açılan kuyularda faydalı tüketim miktarının ve buna ilişkin faydalı tüketimi aşan kısımların denetimiyle ilgili olarak ASKİ'nin DSİ ile koordineli yürüyen bir iş akış ağı oluşturulmaması nedeniyle sağlıklı bir tespit yapılamadığı görülmüştür. Bu anlamda idarenin ilgili kurumlarla yazışma yaptığı görüldüğünden yapılan yazışmaların takibi, Devlet Su İşleri Bölge Müdürlüğünce sondaj izni verilen kuyulara ilişkin faydalı tüketim miktarlarının ortaklaşa bir çalışmayla saptanması, bu kuyularda olması muhtemel kaçak su kullanımlarını ve deşarjlarını önleyecek tedbirlerin alınması, bedellendirilmesi gereken kısımların bedellendirilip tahsilatının sağlanması, büyük tüketicilere öncelik verilerek çalışmalara başlanması ve yeraltı sularının korunması gerekmektedir.

BULGU 5: İhale Öncesi Çalışmaların Tam Yapılmaması Nedeniyle İşin Yürütülmesinde Ciddi Aksamalara Sebebiyet Verilmesi

ASKİ Genel Müdürlüğü Su İnşaat Dairesi Başkanlığınca ihale edilen "Muhtelif Mahallelerde İçmesuyu Pompa İstasyonları Yapım İşinde" idare tarafından ihale öncesi gerekli

hazırlıkların yapılmaması neticesinde işin yürütülmesinde ciddi aksamalara sebebiyet verildiği görülmüştür.

Bahse konu işle ilgili ihale işlem dosyası ve yazışmaların incelenmesinde; bazı birimlerin hava kazanı, boru bağlantı, betonarme v.b projelerin olmadığı, bazı birimlerdeki mekanik, mimari, statik, elektrik projelerde uyumsuzluklar olduğu, bazı istasyonların yapılacağı yerlerde kamulaştırma problemi olduğu, bazı yerlerde yıkım çalışması yapılması gerektiği, bazı yerlerin bakanlık yetki alanında kaldığı, inşaatların yapılacağı bazı alanlarda içme suyu hatları bulunduğu ve bunların deplasesinin yapılmadığı, bazı alanlarda da istasyonların su kaynağına uzak kaldığı v.b. hususlar tespit edilmiştir.

Yukarıda belirtilen sebeplere idareden kaynaklanmayan durumların da eklenmesi neticesinde, işin bitim tarihinde işin henüz % 40' lık bir kısmının gerçekleştirilebildiği görülmüştür.

04.03.2009 tarih ve 27159 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin 5'nci maddesine göre arsa temin edilmeden, mülkiyet, kamulaştırma ve gerekli hallerde imar işlemleri tamamlanmadan ve uygulama projeleri yapılmadan ihaleye çıkılamaz.

Hem mevzuat düzenlemelerinin gereği olarak hem de uygulamada karşılaşılabilecek öngörülemeyen durumların en aza indirilmesi ve işlerin zamanında bitirilip hizmete alınabilmesini teminen; ihale öncesi projelendirme çalışmalarının detaylı ve uyumlu yapılması, kamulaştırma, mülkiyet gibi sorunların önceden çözümlenmesi yıkım ve deplase gibi işlerin önceden öngörülerek çözümlenmesi gerekmektedir.

İdare cevabını Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin 5'nci maddesindeki "*Arsa temini, mülkiyet ve kamulaştırma işlemlerinin tamamlanması şartı, baraj ve büyük sulama, içmesuyu isale hattı, enerji nakil hattı, trafo, trafo merkezleri, şalt tesisleri, kaptajlar, su depoları, karayolu, liman ve havaalanı, demiryolu, petrol ve doğalgaz boru hattı projelerinde aranmaz.*" hükmüne dayandırmakta olup, İçmesuyu Pompa İstasyonlarını bu kapsamda değerlendirmek mümkün gözükmemektedir. Ayrıca bulguda belirtilen hususlar arsa temini, mülkiyet ve kamulaştırma işlemleri ile sınırlı değildir. Konu takip eden denetim dönemlerinde izlenecektir.

BULGU 6: Kesinleşen Sayıştay İlam Hükümlerinin Yerine Getirilmemesi

Kuruma ait yönetim dönemi hesabı ile 140- Kişilerden Alacaklar Hesabının incelenmesi neticesinde; Kurum 2008, 2009 ve 2010 yılı hesaplarının Sayıştay tarafından incelenerek kesin hükme bağlandığı, ancak bunlara ilişkin ilam hükümlerinin bazı maddelerin infazının gerçekleştirilmediği görülmüştür.

Anayasa'nın 160'ıncı maddesinde sorumluların hesap ve işlemlerinin kesin hükme bağlanmasının Sayıştay tarafından yapılacağı, bu kesin hükümler hakkında idari yargıya başvurulamayacağı ifade edilmiştir. Ayrıca Anayasa'nın 164'üncü maddesinde Sayıştay tarafından hesap yargılaması yapıldığı açıkça hüküm altına alınmıştır.

Gerek 21.02.1967 tarih ve 832 sayılı mülga Sayıştay Kanunu gerekse 03.12.2010 tarih ve 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nda Sayıştay Daireleri tarafından yapılan yargılama sonucunda ilam düzenleneceği, ilamın tebliğden itibaren belli süreler içerisinde temyiz edilebileceği, Temyiz Kurulunca verilen kararların kesin olduğu, Sayıştay ilamlarının kesinleştikten sonra üç ay (yeni Kanun'da doksan gün) içerisinde yerine getirileceği, ilamlarda gösterilen tazmin miktarı sorumlular tarafından rızaen ödenmez ise 09.06.1932 tarih ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu hükümlerine başvurulacağı, ilam hükümlerinin yerine getirilmesinden ilamların gönderildiği kamu idarelerinin üst yöneticilerinin sorumlu olduğu, Sayıştay ilamlarının infazını izlemeyen ve gereklerini yerine getirmeyenler hakkında "aylığın yarım ödenmesi", "görevden uzaklaştırma", "soruşturma" ve "kovuşturma" hükümlerinin uygulanacağı ifade edilmiştir.

Bununla birlikte 832 sayılı mülga Sayıştay Kanunu'nun 65, 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 78'inci maddesinde adli, idari ve askeri mahkemelerce verilen hükümlerin, Sayıştayın denetim yapmasına ve hükme bağlamasına engel olmadığı kesin bir şekilde belirtilmiştir.

19.10.2006 tarih ve 26324 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 8'inci maddesinde kamu zararından doğan alacaklar için takibe yetkili birim tarafından alacak takip dosyası açılacağı; 9'uncu maddesinde Sayıştay ilâmına istinaden bildirilen kamu zararlarının ilâmda belirtilen sorumlular adına muhasebe hesaplarına kaydedileceği; 10'uncu maddesinde Sayıştay ilamlarının Sayıştay Kanunu'nda belirtilen usul ile tebliğ edileceği; 11'inci maddesinde, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nda ihtiyatî haciz için öngörülen şartların varlığı ve kamu idaresi üst yöneticisinin de gerekli görmesi halinde, mahkeme kararı veya Sayıştay ilâmı tebliğ edilinceye

kadar, alacaklı kamu idaresince kamu alacağını güvence altına almak amacıyla yetkili mahkemeden karar alınarak, sorumluların ve ilgililerin mal, hak ve alacakları üzerine ihtiyatî haciz konulacağı; 15'inci maddesinde ise Sayıştay ilamı ile hüküm altına alındığı halde rızaen ödenmeyen tutarların 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre tahsil edileceği hüküm altına alınmıştır.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 140- Kişilerden Alacaklar Hesabının anlatıldığı 100'üncü maddesinde, Sayıştay İlamları ile ortaya çıkan alacakların bu hesapta izleneceği, ilamın kesinleştiği bildirilinceye kadar sorumlulardan icraya müracaat edilmeksizin tahsilinin izleneceği, ilamın kesinleştiğinin bildirilmesi ile birlikte icra takibine başlanacağı hüküm altına alınmıştır.

2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nda mahkeme ilamı üzerine icra dairesine nasıl başvurulacağı ve ilamlı icralarda neler yapılacağı, ödeme, taksitlendirme ve haciz yöntemleri detaylı bir şekilde anlatılmıştır.

Anayasa Mahkemesinin 27.12.2012 tarih ve 2012/102 E. 2012/207 K. sayılı Karar'ında,

“Bütün bu açıklamalar dikkate alındığında, Sayıştay'ın sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlama görevi yönünden yargısal bir faaliyet icra ettiği ve bu çerçevede verilen kararların maddi anlamda kesin hüküm teşkil eden yargı kararı niteliğinde olduğu, kesin hüküm vermesi nedeniyle bunu sonuçsuz veya etkisiz kılacak şekilde gerek idari gerekse yargısal makamlar nezdinde herhangi bir karar alınmasının söz konusu olamayacağı sonucuna ulaşılmaktadır.” denilerek Sayıştay ilamlarının yargısal karar niteliğinde olduğu, tüm kişi, kurum ve yargı organlarının buna aykırı işlem yapmamaları gerektiği açıkça ifade edilmiştir.

Bu durumda Sayıştay İlamları mahkeme ilamı niteliğindedir ve bunların hükümlerinin yerine getirilmesinden üst yöneticiler sorumludur. Hiçbir kişi, kurum ya da yargı organının bu ilam hükümlerinin infazını engelleyecek veya geciktirecek şekilde hüküm tesis etmesi mümkün değildir. İlamların infazına ilişkin yasal sürelerin bitmesinin üzerinden uzun süreler geçmesine rağmen 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre tahsil cihetine gidilmemesi hukuka uygun olmadığı gibi sorumlu kişiler aleyhine çeşitli yaptırımlara da sebebiyet verebilecektir.

İdare cevabında Sayıştay ilamlarında belirtilen kamu zararlarının zaman aşımına uğratılmadığını ve söz konusu ilamların muhasebe kayıtlarına alındığını ve tahsili için gerekenlerin mevzuata uygun olarak yerine getirildiği ifade edilmiş ise de yukarıda ayrıntısı

belirtildiği üzere kesinleşen ilamların Sayıştay Kanunu'nda belirtilen sürede tahsili için gerekli çalışmaların yapılması gerekmektedir. Konu takip eden denetimlerde izlenecektir.

BULGU 7: Elektrik Faturalarında Reaktif Enerji Bedeli Ödenmesi

ASKİ Genel Müdürlüğü'nün 2020 yılına ait elektrik faturalarında reaktif enerji bedeli ödendiği tespit edilmiştir.

Elektrik Piyasası Müşteri Hizmetleri Yönetmeliği'nin 16 ncı maddesinin dördüncü fıkrasında reaktif enerji miktarını ölçmek üzere gerekli ölçme düzeneğinin, ilgili mevzuata göre reaktif enerji tarifesi uygulanmayacak aboneler dışında kalan müşteriler tarafından tesis edileceği, endüktif ve kapasitif enerji tüketimleri itibarıyla söz konusu sınırların ikisini birden aşan veya reaktif enerji ölçme düzeneğini kurma yükümlülüğü bulunmasına rağmen kurmayan ya da mevzuat hükümlerine uygun olarak kurmayan müşterilerin reaktif enerji bedeli ödeneceği belirtilmiştir.

31/12/2015 tarihli ve 29579 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Dağıtım Lisansı Sahibi Tüzel Kişiler ve Görevli Tedarik Şirketlerinin Tarife Uygulamalarına İlişkin Usul ve Esasların 13'üncü maddesinde;

...

“(2) Yukarıda belirtilenler dışında, tüm dağıtım sistemi kullanıcıları ile sisteme enerji veren üreticilere çekiş yönünde 16 ncı maddenin dördüncü fıkrasında belirtilen durumlarda aşağıdaki şartlar dâhilinde reaktif enerji tarifesi uygulanır. Ancak kullanıcıya ait kompanzasyon tesisinde arıza sonucu oluşan ihlalin yılda (takvim yılı) bir kez olması halinde reaktif enerji bedeli faturalamada dikkate alınmaz. ...” denilmektedir.

Tüketicilerin önce sistemden çektikleri (endüktif reaktif enerji) ve daha sonra sisteme verdikleri (kapasitif reaktif enerji) reaktif enerjiye ilişkin olarak belirlenen sınırların aşılması halinde reaktif enerji bedeli uygulanmaktadır.

İdarenin cevabında uzaktan takip sistemine dâhil olan ve olmayan tesislerden kompanzasyon sistemi arızası olanların faturaya reaktif enerji bedeli gelmeden teknik personellerle müdahale edilerek gerekli çalışmalar yapıldığı, enerji takip sisteminde meydana gelen haberleşme arızaları, yatırım bedelini amorti etmeyen yerlerin kaynakların etkin ve verimli kullanılması prensibi gereği takip sistemine dâhil edilmemesinden dolayı, reaktif enerji bedelinin tamamen ortadan kaldırılmasının teknik açıdan mümkün olmadığı ifade edilmiştir.

Yukarıda belirtilen açıklamalar gereğince, idarece ödenen reaktif enerji bedelini önlemek için kompanzasyon sistemlerinin kurulmasının yanında sistemin etkin olarak çalıştırılmasının sağlanması gerekmektedir. Konu takip eden denetimlerde izlenecektir.

BULGU 8: Kurumda Çalışan Daimi İşçilerin Tamamı İçin Tek Bir İş Riski Zam Oranı Belirlenmiş Olması

Ankara Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü ile Tüm Belediye ve Genel Hizmet İşçileri Sendikası (Hizmet İş) arasında akdedilen Toplu İş Sözleşmesinde daimi işçilerin tamamı için tek oran üzerinden iş riski zammı ödemesi öngörülmüştür.

Taraflar arasında akdedilen ve 15.02.2019-14.02.2022 tarihlerini kapsayan Toplu İş Sözleşmesinin 59'uncu maddesinde aynen; ‘‘Bu toplu iş sözleşmesi kapsamında bulunan sendika üyesi işçilere fiilen çalıştıkları günleri için çıplak yevmiyelerinin % 10 ‘u kadar iş riski zammı ödenir’’ denilmektedir.

Toplu sözleşmede yer alan mali ve sosyal haklar incelendiğinde bazı hakların kıdeme göre (yıllık izin, kıdem zammı, teşvik primi v.s) bazı hakların yapılan işin niteliğine göre (bazı bilgi işlem personelinin ücretinin yüksek olması) değiştiği görülmektedir. Hal böyle iken bütün işçiler için işin risk durumu göz önünde bulundurulmadan herkese %10 iş riski zammı ödenmesi hakkaniyet ilkelerine uygun düşmemektedir. Kurumda her bir iş için gerekli olan eğitim, nitelik v.s. farklı olduğu gibi her bir işin riski de farklı olacaktır. Kurumda büro işi yapan bir işçi ile kanalizasyon işlerinde çalışan bir işçiye aynı oran üzerinden iş riski zammı verilmesi adil bir uygulama olmadığı gibi eşit işe eşit ücret prensibine de aykırıdır.

Tolu sözleşmelerde yer verilen bu tür ödemelerde yapılan işin niteliği ve güçlüğüne de göz önünde bulundurulması daha uygun olacaktır.

İdare cevabında konuyla ilgili yeni düzenleme yapmanın zorluğuna değinmiş fakat yine de konunun yeni Toplu İş sözleşmesi görüşmelerinde gündeme getirileceğini ifade etmiştir. Konu takip eden denetim dönemlerinde izlenecektir.

BULGU 9: Mandıralara İndirimli Konut Tarifesi Üzerinden Abonelik Yapılması

ASKİ Tarifeler Yönetmeliği ve eki indirimli tarifelerin incelenmesi sonucunda Kurumca, mandıralara işyeri tarifesi yerine indirimli konut tarifesi üzerinden abonelik tesis edildiği görülmüştür.

ASKİ tarife cetveline göre; Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi'nin 08.08.2018 tarih ve 1236 sayılı kararı ile mandıralara, bulunduğu bölgedeki konut tarifesinden %50 indirimli su ve atıksu tarifesinin uygulanacağı belirtilmiştir.

2560 sayılı Kanun'da su satışı ve kullanılmış suların uzaklaştırılmasına ilişkin tarifeleri yapma yetkisi ASKİ Genel Kuruluna verilmiş ise de Genel Kurulun herhangi bir kişi veya kuruma indirimli veya ücretsiz tarife belirleyebileceğine ilişkin bir hükme yer verilmemiştir.

08.01.2002 tarih ve 4736 sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Ürettikleri Mal ve Hizmet Tarifeleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile kamu kurum ve kuruluşlarınca üretilen hizmet bedelleri hakkında köklü değişiklikler yapılmış, bir kısım kişi ve kurumların kamu hizmetlerinden faydalanmada diğer kişi ve kurumlardan daha avantajlı olmasının önüne geçilmiştir. Kanun'un 1'inci maddesinin birinci fıkrasında belediye ve bağlı kuruluşların da içinde bulunduğu kamu kurum ve kuruluşlarınca üretilen mal ve hizmet bedellerinde herhangi bir kişi veya kurum lehine indirimli veya ücretsiz tarife uygulanmayacağı belirtilmiş, altıncı fıkrasında ise birinci fıkra hükmünden muaf tutulacak kişi ve kurumları tespit etmeye Cumhurbaşkanı'nın yetkili olduğu ifade edilmiştir.

Mezkûr Kanuna 12/7/2013 tarihinde eklenen ek fıkra ile %50'den az indirim içermemek üzere belirlenecek tarife üzerinden su ücreti tahakkuk ettirilecek olanlar ayrıntılı bir şekilde açıklanmış, fakat mandıralara ilişkin bir indirim veya muafiyete yer verilmemiştir. Bununla birlikte, Kanun'un yayımı tarihinden itibaren Cumhurbaşkanı'nca(Bakanlar Kurulunca) çıkarılan muafiyet kararlarında su ve kanalizasyon idarelerine özgü herhangi bir Karara rastlanılamamıştır. Bu nedenle Kurum tarafından hazırlanacak tarife yönetmelikleri ve uygulanacak tarife kararlarında sadece genel nitelikte çıkarılan Kararlar ile diğer kanunlarda belirtilen hükümlerin uygulanabilmesi mümkündür. Mesela şehit aileleri, gaziler ve engelliler için indirimli tarife uygulanması mevzuata aykırı değildir. Zira mezkûr kişiler hakkında gerek 4736 sayılı Kanun'un 1'inci maddesinde gerekse de 2002/3654 sayılı Bakanlar Kurulu Kararında genel muafiyet hükmü tanınmış ve bu kişilere her türlü işlemde indirimli ve ücretsiz tarife uygulanabilmesinin önü açılmıştır. Aynı şekilde mabetlere, eğitim kurumlarına, yurtlara, okul pansiyonlarına ve hastanelere ücretsiz su verilmesi de mevzuata aykırı değildir. Zira 5393 sayılı Kanun'un 15'inci maddesinde 2012 yılında yapılan değişiklikle yukarıda sayılan yerlere indirimli veya ücretsiz içme ve kullanma suyu verilebileceği hüküm altına alınmıştır.

Ayrıca Vergi Usul Kanunu'nun 156'ncı maddesine göre ticari, sınai, zirai ve mesleki faaliyette işyeri, çiftlik ve hayvancılık tesisleri gibi ticari ve mesleki bir faaliyetin icrasına tahsis edilen veya bu faaliyetlerde kullanılan yer şeklinde tanımlanmıştır.

Görüldüğü üzere, VUK' nun 156'ncı maddesinde çiftlik ve hayvancılık tesislerinin bir işyeri olduğundan şüphe yoktur. Hem işyeri olan hem de mevzuatla indirim yapılmasına izin verilmeyen mandıralara indirimli su tarifesiyle su vermek yukarıda belirtilen tüm nedenlerle çelişmektedir. Bu anlamda konuyla ilgili ASKİ Yönetim Kurulu tarafından alınan 27.05.2021 tarih 2021/175 sayılı karar düzenlenmiş ve gereği için 08.06.2021 tarihli yazı ile Büyükşehir Belediye Meclisine havale edilmiştir.

Sonuç olarak, Ankara ili sınırları içerisinde 31.12.2020 tarihi itibarıyla yer alan 1117 mandıraya(işyerine) buldukları ilçe, belde veya mahalledeki işyerleri için belirlenen işyeri tarifesinden su verilmesi, genel nitelikte çıkarılan Kararlar ile diğer Kanunlarda belirtilen muafiyet hükümlerinin dışında Su ve Kanalizasyon idarelerine özgü başka herhangi bir karar ve muafiyet hükmü bulunmadığından idare tarafından hazırlanacak tarife yönetmelikleri ve uygulanacak tarife kararlarıyla, Kanun'lar çerçevesinde belirlenen kesim dışına yer alan mandıralara indirimli su kullandırımının önüne geçilmesi gerekmektedir.

BULGU 10: Müşavirlik Hizmetinin Yürütülmesi İçin Ayrı Bir Müşavirlik Hizmeti Alınması

ASKİ Genel Müdürlüğünce ihale edilen "Ankara İli İçmesuyu, Atıksu ve Yağmursuyu Yönetimi Master Planı Hizmet Alımı İşine" ait sözleşme 07.04.2020 tarihinde imzalanarak yürürlüğe girmiştir. Bu hizmet alımı ile Ankara ili nüfusunun mevcut ve gelecekteki su ihtiyaçlarının karşılanması, mevcut içmesuyu, atıksu, yağmursuyu ve taşkın koruma sistemlerinin iyileştirilmesi, geliştirilmesi mevcut plan ve raporların güncellenmesi amaçlanmıştır.

Yukarıda belirtilen işin ihale süreçlerinde destek verilmesi, işin yürütülmesinin denetlenmesi ve ilerleme raporlarının hazırlanması amacıyla idare tarafından bu defa "Ankara İli İçmesuyu, Atıksu ve Yağmursuyu Yönetimi Master Planı Müşavirlik Hizmeti Alımı İşini" ihalesi yapılmıştır.

İdarenin su kaynakları yönetimini bir master plan çerçevesinde yapması ve bu işi de ihale kapsamında gerçekleştirmesi olağan bir uygulama olup su kaynaklarının etkin kullanımına katkı sağlayacağı muhakkaktır. Diğer taraftan idarenin bu işin ihalesine

hazırlanılması ve işin denetlenmesi için ayrı bir müşavirlik hizmeti alımı yapması anlaşılammıştır. ASKİ Genel Müdürlüğü oldukça büyük bütçe ve insan kaynağına sahip bünyesinde değişik branşlarda çok sayıda teknik personel bulunduran fiziki olarak da ileri düzeyde kaynak ve kapasiteye sahip bir kamu kurumudur. Dolayısıyla ihalesi yapılan master plan hizmet alım işini kendi imkân ve kabiliyeti ile denetleyebileceği değerlendirilmektedir. İdare master plan hizmet alım işini teknik bir iş olduğu gerekçesiyle başka bir müşavir firma eliyle yürütürse bu sefer ilgili firmayı kimin denetleyeceği sorunu ortaya çıkacaktır.

Açıklanan gerekçelerle idare su kaynaklarını bir master plan çerçevesinde yönetecekse ihale edilen bu işin karşılığında kendi kurumsal yapısını oluşturup işi doğrudan denetlemelidir. Kaldı ki kurumda master plan çalışmaları yeni olmayıp 1999 yılında yapılmış çalışmalar mevcuttur.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 1'nci maddesinde kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli kullanılması Kanun'un amacı olarak belirtilmiştir. Bu amaca uygun olarak idarenin bu tür hizmetleri ihale yapmak yerine kendi imkân ve kabiliyetleri ile gerçekleştirmesi daha uygun olacaktır.

İdare cevabında master plan çalışmalarının birçok farklı alanda özel uzmanlık gerektiren kapsamlı bir çalışmalar bütünü oluşturduğunu ve bu nedenle müşavirlik hizmeti alımına gidildiğini ifade etmiş olsa da bu açıklama yukarıda açıklanan gerekçelerle yerinde görülmemiştir. Konu takip eden denetim dönemlerinde izlenecektir.

BULGU 11: Süre Uzatımında Hatalı Uygulama Yapılması

ASKİ Genel Müdürlüğünce ihale edilen "Ankara Mücavir Alan Sınırlarında İçme ve Kullanma Suyu Temini Amacıyla Su Sondaj Kuyusu Açılması, Jeofizik Etüt Yapılması ve Diğer İmalatlar Yapım İşİ" nde hatalı süre uzatımı verildiği görülmüştür.

Yüklenici firma, taahhüdü altında devam eden ve 11/12/2020 tarihinde sona ermesi öngörülen iş için Covid-19 salgın hastalığı nedeniyle süre uzatım talebinde bulunmuştur

02/04/2020 tarih ve 31087 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 2020/5 numaralı Cumhurbaşkanlığının Genelgesinde Covid-19 nedeniyle kamu ihaleleri sözleşmeleri için süre uzatımı kararı verilebileceği belirtildiğinden idare bu genelge ve sözleşme hükümleri uyarınca süre uzatımı vermiştir. İdare süre uzatım kararının gerekçesinde;

“... Tüm dünyada pandemi olarak ilan edilen Covid-19 salgını, ülkemizde ilk olarak 11 Mart 2020 de görülmüş ve kısıtlamalar başlamıştır. İlk kısıtlamaların bitiş zamanı ise 1 Haziran 2020 tarihi olup bu süre zarfında çalışma yapılamamıştır. 11/03/2020-01/06/2020 tarih aralığında Covid-19 salgın kısıtlamaları nedeni ile çalışılmayan 82 gün sürenin Cumhurbaşkanlığının Genelgesi gereği süre uzatımı olarak verilmesi ve sözleşmenin 9.4’üncü maddesi “*Bu iş yerinde havanın fen noktasından çalışılmaya uygun olmadığı günler 1 Aralık – 1 Nisan tarihleri arasındaki 120 (yüz yirmi) gündür.*” hükmü gereğince iş bitim tarihine (*çalışılmaya uygun olmayan süreler dikkate alınarak*) 82 günün (*1 Nisan 2021 tarihine*) ilave edilerek yeni iş bitim tarihinin 21/06/2021 tarihine kadar uzatılması...”denilmektedir.

Covid -19 nedeniyle çalışılmayan 11/03/2020-01/04/2020 tarihleri arası aynı zamanda havanın fen noktasından çalışılmaya uygun olmadığı günlerdir, burada tarih açısından bir çakışma söz konusu olmaktadır. 11/03/2020-01/04/2020 tarihleri arasında (21 gün) zaten covid 19 olmasa da çalışma yapılmayacağı için bu süreler gerekçe gösterilerek süre uzatımı verilemez. Aynı hatalı uygulama idare tarafından ihale edilen “Polatlı Sincan Ayaş ve Yenimahalle İlçeleri ve Mahallelerinde Muhtelif Hacimlerde İçmesuyu Deposu Yapım İşİ” nde ve “Muhtelif Mahallerde İçmesuyu Pompa İstasyonları Yapım İşİ” nde de mevcuttur.

Dolayısı ile süre uzatımında 1 Nisan 2021 tarihine 61 gün (82-21=) ilave edilerek yeni süre hesaplanmalıdır.

İdare cevabında, her ne kadar süre uzatımı verilirken havanın fen noktasında çalışılmaya uygun olmadığı günlerde imalattan kaynaklanmayan üreticilerden malzeme tedariki ve imalat iş programına etkileri göz önünde bulundurularak verilmişse de, bulguda yer alan hususlar dikkate alınıp gereğinin yapılacağı ifade edilmiştir. Konu takip eden denetim dönemlerinde izlenecektir.

BULGU 12: Vidanjör Bilgi Sisteminin Olmaması

Özel vidanjör hizmeti verenlerle ilgili etkili bir çalışmanın yapılmadığı görülmüştür.

2560 sayılı İSKİ Kanunu’nun 2’nci maddesinde Bölge içindeki su kaynaklarının, deniz, göl, akarsu kıyılarının ve yeraltı sularının kullanılmış sularla ve endüstri artıkları ile kirletilmesini, bu kaynaklarda suların kaybına veya azalmasına yol açacak tesis kurulmasını ve bu tür faaliyetlerde bulunulmasını önlemek, bu konuda her türlü teknik, idari ve hukuki tedbiri almak su ve kanalizasyon idaresinin görev ve yetkileri arasında sayılmıştır.

Mezkûr Kanun'un 20'inci maddesinde kanalizasyon şebekesi ile içme suyu alınan havzalara zarar verenler ve bunları kirletenler hakkında Türk Ceza Kanunu'nun Devlet malına karşı suç işleyenlere ilişkin hükümlerince kovuşturma yapılacağı ifade edilmiştir.

Ankara Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Tarifeler ve Abone Hizmetleri Yönetmeliği'nin "*Su ve kanalizasyon durum belgesi bedeli, vidanjör hizmet bedeli ve özel vidanjör izin belgesi*" başlıklı 14'üncü maddesinde; İdare dışında atıksu nakli amacıyla faaliyette bulunan vidanjör ve benzeri araçların işlemleri idareden alınacak bir Özel Vidanjör İzin Belgesi ile gerçekleştirileceği, bu izin belgesi ile faaliyetlere devam etmek isteyenler izin belgesini yenilemek zorunda oldukları, alınacak bu izin belgesine ilişkin idareye ödenmesi gereken bedel ve bedelin tespitinde uygulanacak usul ve esaslar Yönetim Kurul'unca belirleneceği, bu izin belgesine göre faaliyette bulunanlar çektikleri atıksuları, atıksuların Kanalizasyon Şebekesine Deşarj Yönetmeliği ile ASKİ Havza Koruma Yönetmeliği hükümlerine uygun olarak idarenin belirleyeceği yerlere deşarj etmek zorunda olduğu, bu hükümlerine uymayanlar hakkında ilgili mevzuat uyarınca gerekli adli ve idari işlemler uygulanacağı kurala bağlanmıştır.

Ankara ili sınırları içerisinde su ve kanalizasyon işlerinden 1. Derecede sorumlu idaresi ASKİ Genel Müdürlüğüdür. ASKİ Genel Müdürlüğünce üç bölgede 38 adet vidanjör ile hizmet verilmektedir. İdarece bunların dışında özel olarak vidanjör hizmeti verenlerle ilgili herhangi bir takibin, Ankara ilinde kaç adet çalışan özel vidanjörün varlığıyla ilgili çalışmanın, vidanjör izin belgesi verilmesi işlemleri gibi işlemlerin yapılmadığı, bu durumun; özel vidanjörlerin atık suları, içme suyu havzalarına veya çevreye zarar verebilecek başka alanlara boşaltarak insan sağlığına olumsuz etki oluşturabileceği değerlendirilmiştir.

Faaliyette olan tüm vidanjörlerin hangi bölgede görev yaptığı, kim tarafından çalıştırıldığı, plakaları, sızdırmazlık kontrolleri, izin belgesi ve atık suyun nereye deşarj edildiğini kontrol edebilecek bir takip sistemi bilgilerini de içeren bir vidanjör bilgi sisteminin, İSKİ Kanunu ve idarenin çıkarmış olduğu Yönetmelikler gereği oluşturulması önem arz etmektedir.

BULGU 13: Yeraltı ve Kaynak Sularının Kiralanmasıyla İlgili Gerekli Takip ve İşlemlerin Yapılmaması

Kurum tarafından Ankara dâhilinde bulunan yeraltı ve kaynak sularının kiraya verilmediği, kira süresi bitenlerin tahliye edilmediği bu sebeplerle bedelsiz bir şekilde kullandırılmaya devam edildiği görülmüştür.

23.12.1960 tarih ve 10688 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 167 sayılı Yer Altı Suları Hakkında Kanun'un 4'üncü maddesinin üçüncü fıkrasında kuyu açan kimsenin, bulunan suyun ancak kendi faydalı ihtiyaçlarına yetecek miktarını kullanmaya yetkili olduğu, bu miktarı aşan sular ile sulama, kullanma ve işlenerek veya doğal haliyle içme suyu olarak satılmak üzere çıkarılan yeraltı suları, Hazinesin özel mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan yerlerdeki kaynak sularının 2886 sayılı Kanun hükümlerine uyularak il özel idarelerince kiraya verileceği, Tahsil edilen kira gelirinden; yer altı veya kaynak suyunun çıktığı yer, köy sınırları içinde ise o yerdeki köy tüzel kişiliğine %15, belediye sınırları içinde ise ilgili belediyeye % 25 oranında pay verileceği belirlenmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükmü uyarınca faydalı tüketimin üzerinde kullanılan sondaj suları ile sulama, kullanma ve işlenerek veya doğal haliyle içme suyu olarak satılmak üzere çıkarılan yeraltı suları, Hazinesin özel mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan yerlerdeki kaynak suları il özel idare tarafından 2886 sayılı Kanun hükümlerine göre kiraya verileceği ve elde edilen kira gelirinden ilgisine göre belediyeye pay verilmesi gerektiği açıktır.

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile büyükşehir bulunan illerdeki il özel idarelerinin tüzel kişilikleri kaldırılmıştır. Kanun’un “Çeşitli hükümler” başlıklı 3’üncü maddesinin ikinci fıkrasında mevzuatla il özel idarelerine yapılan atıfların, bu Kanun kapsamında tüzel kişiliği kaldırılan il özel idareleri için ilgisine göre bakanlıklara, bakanlıkların bağlı veya ilgili kuruluşları ile bunların taşra teşkilatına, Hazineye, valiliklere, büyükşehir belediyelerine ve bağlı kuruluşlarına veya ilçe belediyelerine yapılmış sayılacağı hüküm altına alınmıştır.

Büyükşehir belediyelerinin görev ve yetkileri 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nun “Büyükşehir, ilçe ve ilk kademe belediyelerinin görev ve sorumlulukları” başlıklı 7’nci maddesinde, İSKİ’nin görev ve yetkileri ise 2560 sayılı Kanun’un 2’nci maddesinde

sayılmıştır. O dönemde her iki Kanun'da yer alan hükümler uyarınca gerek büyükşehir belediyelerinin gerekse ASKİ'nin Hazinesinin özel mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan yerlerdeki kaynak suları ile yeraltı sularının kiraya verilmesi konusunda yetkilerinin olduğuna ilişkin açık bir hüküm bulunmamakta idi. Ancak Ankara Valiliği Devir, Tasfiye ve Paylaştırma Komisyonunun 29.08.2014 tarih ve 134-135 sayılı kararı ile kiralama işlemi il özel idarenin sorumluluğunda olan kuyu ve kaynak suları Ankara Büyükşehir Belediyesine devredilmiş, Ankara Büyükşehir Belediyesi de 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu ve 2560 sayılı İSKİ Kanunu gereğince kiralama sorumluluğunun Su ve Kanalizasyon İdarelerinde olacağından hareketle 10.03.2015 tarih ve 431 sayılı Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi kararıyla kendisine devredilen 30 adet kuyu ve kaynak sularını Ankara Su ve Kanalizasyon İdaresine devretmiştir. Kaldı ki Su Tahsisleri Hakkında Yönetmelik'in 9'uncu maddesiyle büyükşehir belediyelerinin su ve kanalizasyon idareleri ticari amaçlı su kullanım taleplerinde yetkilendirilmiştir.

Ankara Su Ve Kanalizasyon İdaresi Taşınır, Taşınmaz, Kaynak Ve Hakların Değerlendirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 1'inci maddesinde İdarenin mülkiyetindeki her türlü taşınır, taşınmaz, kaynak ve hakların en uygun şartlarda satışı, kiraya verilmesi, trampası, kat karşılığı bunlar üzerinde sınırlı ayni hak tesisi ile ilgili uygulanacak usul ve esasları belirlemek amacıyla hazırlandığı; 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamı dışında kalan, ödenek ve harcama yapmayı gerektirmeyen, İdare mülkiyetindeki her türlü taşınır, taşınmaz, kaynak ve hakların satışı, kiraya verilmesi, trampası, kat karşılığı ve bunlar üzerinde sınırlı ayni hak tesisi işlemlerini kapsayacağı, bununla birlikte 38'inci maddesinde kiraya verilecek taşınır ve taşınmaz mallar ile kaynak ve hakların kira süresi 10 (on) yıldan fazla olamayacağı ifade edilmiştir.

Yapılan incelemelerde Ankara İl Özel İdaresinden devralınan kuyu ve kaynak sularının birçoğunun devraldıktan sonra kira süresinin bittiği, 2015 yılından başlamak üzere 2020 yılı sonuna kadar bahse konu yerlerden herhangi bir kira geliri elde edilemediği görülmüştür.

Bu yerlerin tasarrufunun ASKİ'de olacağı ortadayken 2015-2020 yıllarını kapsayan son 5 yıl içerisinde hiç kira geliri elde edilememiş olmasından ötürü 167 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesi hükmü gereği kiraya verilen yer altı ve kaynak sularından elde edilen kira gelirinden; yer altı veya kaynak suyunun çıktığı yer, belediye sınırları içinde ise ilgili belediyeye %25 oranında pay verilmesi gerektiği hükmü uygulanmamış ve ilgili ilçe belediyeleri de gelirden mahrum bırakılmıştır.

Anılan su kaynaklarıyla ilgili mevzuat hükümlerinin uygulanması için gerekli işlemlerin yapılması gerekmektedir.

BULGU 14: Ön Ödemeli Kartlı Su Sayaçlarının Bakım-Onarımı Hizmet Alımı İşinde Sorunlar Bulunması

ASKİ Genel Müdürlüğünce ihale edilen “Ön Ödemeli Kartlı Su Sayaçlarının Bakım-Onarımı Hizmet Alımı İşinde” aşağıdaki hususlar tespit edilmiştir.

a) Periyodik bakım işlemleri ile ilgili olarak denetim mekanizması kurulmamıştır. Şartname ve sözleşmesinde belirtilmiş olan hususlar dikkate alınarak bir program dahilinde periyodik kontrol işleminin yapılması, ödenecek olan bakım ücretinin tespiti ve arızaların takibinin gerçekleştirilebileceği süreç takibi yapılabilir.

b) Periyodik kontrollerde kontrolü yapılan sayaç üzerindeki sayaç tarihi, sayaç no, cihaz no, toplam tüketimi, mekanik sayaç endeksi, elektronik endeksi, harcanan ve kalan kredi bilgileri, pil durumu, dış görünümü ve fiziki kontrolünü yaparak periyodik kontrol formuna işlenmesi amaçlanmaktadır. Periyodik kontrolde yapılan bu işlemlerde sayaçların endeks bilgileri online olarak anında giriş yapılamadığından bilgiler yüklenici tarafından yüklenicinin kendi sistemine sonradan elle giriş şeklinde yapılmaktadır. Sahada yapılan müdahalelerin online bir yazılım ile sisteme aktarılması amacıyla gerekli tedbirlerin alınmamış olması işleyişte aksaklıklara sebep olmaktadır.

c) Kontrol sırasında sayaçta herhangi bir arıza veya olumsuzluk tespit edilirse, yerinde giderilebilecek bir arıza ise yerinde giderilir, aksi takdirde sayaç bakım onarımı yapılmış olan başka bir sayaçla değişimi yapılır. Değişim işleminde kullanılan sayaçlar yüklenici tarafından günlük değişim miktarına yetişmediğinden sayaçların hassasiyet muayenesi iş akışını etkilememek adına idare tarafından yapılamamaktadır. İdarenin kendisine ait güncel standartlara uygun sayaç bakım onarım muayene işletmesinin olmaması ihalenin bu şekilde yapılmasını zorunluluk haline getirmiştir. Yani hem sayacın sahada kontrollü, hem sayacın muayene işlemi, hem de gerektiği takdirde arıza onarım işleminin yüklenici tarafından yapılması iş süreçlerinin denetimini olumsuz etkilemektedir. İdare hemen hemen tüm sürecin dışında tanımlanmış ve neredeyse idarenin kendi abonesinde kullanmış olduğu su sayacını inceleme ve müdahale yetkisi tanınmamıştır.

d) İş kapsamında, abonelerden alınacak ihbarların bilgi edinilmesi amacıyla yükleniciye ait çağrı merkezinin iş kapsamında tanımlanmış olması izah edilebilir bir durum

değildir. İhale kapsamında, ön ödemeli kartlı sayaçların arıza ihbar kayıtlarının alınması yüklenici tarafından oluşturulacak çağrı merkezi aracılığıyla yürütülmesi tarif edilmiştir. İdare, bu ihbarların sağlıklı bir şekilde kayıt altına alınıp alınmadığı, zamanında müdahale edilip edilmediği, müdahale sonucu abone memnuniyetinin sağlanıp sağlanmadığı konusunda yetersiz ve bilgisiz kalmıştır. Abone ihbarlarını yüklenici çağrı merkezinde bulunan ve yüklenici adına çalışan kişiler almakta, ihbarın karşılığında yapılacak çalışmayı yüklenici belirlemekte, herhangi bir müdahale yapıldıysa dahi müdahale sonucunda ne iş yapıldığına ve işlemlerin detayına dair bilgilere yalnızca yüklenici ulaşabilmektedir. İş süreçlerinin denetimine dair bir akış geliştirilmemiştir. İdarenin ancak bir işi münferit olarak incelemesi veya abonenin yüklenici tarafından yapılmış işlemlere karşılık şikayetçi olması durumunda denetim yapılabilmektedir.

Çağrı merkezinin yüklenici tarafından işletilmesinin diğer bir olumsuz etkisi de kurumun kurumsal kimliğinin sorgulanmasıdır. 2.500.000 e yakın abonesi bulunan bir kurumun kendi çağrı sistemini kurmamış olması, süreçlerden izole kalarak aboneyi doğrudan yüklenici personelleri ile muhatap bırakması kurumsal iletişim ve kimlik açısından da kurum aleyhine sorunlar oluşturmaktadır.

İdare cevabında, bulguya konu olan hizmet alım işi kapsamındaki faaliyetlerin 14.09.2020 tarihinden itibaren idare personeli ve idarenin kendi teknik yetenekleri doğrultusunda kurum tarafından sürdürüldüğü ifade edilmiştir. Konu takip eden denetim dönemlerinde izlenecektir.

T.C. SAYIşTAY BAşKANLIğI

06520 Balgat / ANKARA

Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00

e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr

<https://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER**EK 1: İZLEME**

Önceki Yıl Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl	İdare Tar. Yap.İşlem	Açıklama
Büyükşehir Belediyesine Ait İhtiyaç Duyulmayan Taşınmazların Kamulaştırılması	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	2020 yılı denetim döneminde bulgu konusuna rastlanmamıştır.
Bir Kısım Dava ve Alacak Dosyalarına İlişkin İcra Takiplerinin Serbest Çalışan Avukatlar Marifetiyle Yürütülmesi	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	2020 yılını kapsayan yeni yönetmelik gereği, söz konusu husular bulgu konusu olmaktan çıkmıştır.
Hukuk Müşavirlerinin İdareyi Adli Ve İdari Yargı İle İcra Mercilerinde Vekil Sıfatıyla Temsil Etmemesi	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	2020 yılını kapsayan yeni yönetmelik gereği, söz konusu husular bulgu konusu olmaktan çıkmıştır.
Özel Kalem Müdürlüğü Kadrosunun Memuriyete Sınavsız Giriş ve Yükselme Yöntemi Olarak Kullanılması	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	2020 yılı denetim döneminde bulgu konusuna rastlanmamıştır.
Kurumda Çalışan Daimi İşçilerin Tamamı İçin Tek Bir İş Riski Zam Oranı Belirlenmiş Olması	2019	Yerine Getirilmedi	Konu aynı şekilde devam etmekte olup, "Kurumda Çalışan Daimi İşçilerin Tamamı İçin Tek Bir İş Riski Zam Oranı Belirlenmiş Olması" başlığıyla raporun Diğer Bulgular bölümünde 8. maddede tekrar bulgu konusu yapılmıştır.
Yeraltı ve Kaynak Sularının Kiralanmasıyla İlgili Gerekli Takip ve İşlemlerin Yapılmaması	2019	Yerine Getirilmedi	Konu aynı şekilde devam etmekte olup, "Yeraltı ve Kaynak Sularının Kiralanmasıyla İlgili Gerekli Takip ve İşlemlerin Yapılmaması" başlığıyla raporun Diğer Bulgular bölümünde 13. maddede tekrar bulgu konusu yapılmıştır.

Şebeke Suyu ve Ticari Amaçlı Kuyu Suyunun Kaçak Kullanımıyla İlgili Etkili Tedbirlerin Alınmaması	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	2020 yılı denetim döneminde bulgu konusuna rastlanmamıştır.
İdarece Devlet Su İşleri Bölge Müdürlüğüne Sondaj İzni Verilen Kuyulardan Ne Kadar Su Çekildiği veya Hangi Amaç İçin Kullanıldığına Dair (Faydalı Tüketim Miktarına İlişkin) Denetimin Yapılmaması	2019	Yerine Getirilmedi	Konu aynı şekliyle devam etmekte olup, "Sondaj İzni Verilen Kuyulardan Ne Kadar Su Çekildiği veya Hangi Amaç İçin Kullanıldığına Dair (Faydalı Tüketim Miktarına İlişkin) Denetimin Yapılmaması" başlığı ile raporun Diğer Bulgular bölümünde 4. maddede tekrar bulgu konusu yapılmıştır.
Geçici Aboneliğinin Yapılmaması Sebebiyle Atık Su Bedeli Tahakkuk ve Tahsilatı Yapılmayan Yerlerin Olması	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	2020 yılı denetim döneminde bulgu konusuna rastlanmamıştır.
İçme Suyu ve Kanal Bağlantısının ASKİ Tarafından Yapılmaması	2019	Yerine Getirilmedi	Kanu aynı şekilde devam etmekte olup, "İçme Suyu ve Kanal Bağlantısının ASKİ Tarafından Yapılmaması" başlığı ile raporun Diğer Bulgular bölümünde 3. Maddede tekrar bulgu konusu yapılmıştır.
İşçilere Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullanılmaması	2019	Kısmen Yerine Getirildi	İdare emrinde işçi kadrosunda görev yapan personellerin yıllık izinleri öngörüldüğü şekilde kullanılarak izinlerin eritmeye başlandığı görülmüştür.
Şebeke Suyu Abonesi Olmayan Ancak Atık Su Sistemine Dahil Olan Mesken Abonelerinden Çevre Temizlik Vergisinin Tahakkuk Ettirilmemesi	2019	Kısmen Yerine Getirildi	İdare tarafından ilçe belediyelerine yazılar yazılmış ve Bulgu konusuna uygun meskenler için ÇTV tarifesi belirlemeleri istenmiştir. Bu minvalde idarenin tarh, tahakkuk ve tahsiline imkan verecek şekilde tarife gönderen ilçelerle ilgili işlemlere başlanmıştır.

Zorunlu Trafik Sigortası Hizmetinin Temel İhale Usulleri Yerine Doğrudan Temin Yöntemiyle Alınması	2019	Tam Olarak Yerine Getirildi	2020 yılı denetim döneminde bulgu konusuna rastlanmamıştır.
Ankara Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Tarafından Tahsise Verilen ve Başka Kurumlarca Ankara Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğüne Tahsis Edilen Taşınmazların Muhasebe Kayıtlarının Yapılmaması	2019	Yerine Getirilmedi	Konu halen devam etmekte olup, "Tahsisli Taşınmazlara İlişkin Muhasebe Kayıtlarının Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'ne Uygun Olarak Yapılmaması" başlığıyla raporun Denetim Görüşünün Dayanakları bölümünde 2. Maddede tekrar bulgu konusu yapılmıştır.